

UNIVERSITAS MODERNA

Pedagogicko-psychologické vzdelávanie na vysokej škole v retrospektíve a jeho perspektívy

55 rokov pedagogického vzdelávania na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre

V roku 2019 si pedagogicko-psychologické vzdelávanie na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre (ďalej SPU) pripomenulo 55. výročie. Pri príležitosti spojených osláv 60. výročia založenia Fakulty ekonomiky a manažmentu (FEM) a 55. výročia založenia Katedry pedagogiky na SPU v Nitre sa v dňoch 1.–2. 10. 2019 organizovala medzinárodná vedecká konferencia **UNIVERSITAS MODERNA – Pedagogicko-psychologické vzdelávanie na vysokej škole v retrospektíve a jeho perspektívy**. Organizátorom konferencie bolo Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva FEM.

Pri tejto príležitosti bol program rozdelený do dvoch dní, kde v rámci prvého dňa osláv prebiehalo slávnostné zasadanie rozšírenej Vedeckej rady FEM SPU a slávnostný kultúrno-spoločenský program s účasťou pozvaných hostí, v rámci ktorých fakulta privítala aj riaditeľov a zástupcov stredných odborných škôl z celého Slovenska, s ktorými má podpísané zmluvy o vzájomnej spolupráci, a ktoré sú súčasne cvičnými školami pre realizáciu pedagogických praxí študentov SPU.

V rámci druhého dňa sa realizovala vedecko-odborná časť podujatia pozostávajúca s plenárneho rokovania a následného popoludňajšieho rokovania v sekciách.

Konferencia bola zameraná na problematiku pozície pedagogiky a psychológie vo vysokoškolskom vzdelávaní na neučiteľských vysokých školách a na špecifické otázky spojené s terciárnym vzdelávaním. Realizácia konferencie bola tematicky zameraná na aktuálne otázky vysokoškolského vzdelávania a vysokoškolskej pedagogiky a psychológie v kontexte

udržateľnosti, na prípravu učiteľov profesijných predmetov a problémy odborových didaktík v zmysle súčasných požiadaviek na odborné vzdelávanie. Konferencie sa zúčastnili slovenskí a českí vysokoškolskí učitelia a doktorandi, zástupcovia stredných odborných škôl v sekciách:

1. Vysokoškolská pedagogika a vysokoškolské vzdelávanie v minulosti, súčasnosti a ich perspektívy.
2. Príprava učiteľov profesijných predmetov v meniacich sa požiadavkách praxe.
3. Psychológia vo vysokoškolskom vzdelávaní a výskume.
4. Reminiscencie zo života Katedry pedagogiky na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite.

V intenciách tematického zamerania konferencie odznali aj hlavné referáty, ktoré boli zamerané na problematiku vysokoškolskej pedagogiky a prípravu učiteľov profesijných predmetov prednesené doc. Mgr. Marianou Sirotovou, PhD. z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, doc. PhDr. Radmilou Dytrtovou, CSc. v spolupráci s Ing. Emilom Křížom, PhD. z České zemědělské univerzity v Praze a prof. PhDr. Erichom Petlákom, CSc. z Katolíckej univerzity v Ružomberku.

V rámci plenárneho rokovania pre oblasť vysokoškolskej pedagogiky odznali mnohé podnetné myšlienky ako možno skvalitňovať súčasnú vysokoškolskú výučbu. Ako uviedla napr. docentka Sirotová: „Súčasná doba sa vyznačuje explóziou nových poznatkov a ich obsiahnutie v štúdiu a bezprostredná praktická využiteľnosť vyžadujú nový spôsob vysokoškolského vzdelávania. Požiadavky pracovného trhu sú čoraz vyššie, náročnejšie, a uplatnenie absolventa už nie je možné iba s dobrými teoretickými poznatkami, ale i s rozvinutými kompetenciami. Vzhľadom k tejto skutočnosti je potrebné aktivizovať osobnosť študenta v edukačnom procese adekvátne zvolenými metódami. Najvhodnejším nástrojom sa javia aktivizujúce metódy, ktoré transformujú monologickú prednášku na aktivizujúcu prednášku, tradičný seminár na aktivizujúci seminár. Teoretické pozitíva aktivizujúcich foriem edukačného procesu vysokej školy je však potrebné vedecky verifikovať.“ Vo svojom referáte tiež predstavila výsledky zrealizovaného kváziexperimentu vo verifikácii aktivizujúcich verzus tradičných metód edukačnej práce vysokoškolského učiteľa. Profesor Petlák sa vo svojom plenárnom vystúpení zaoberal úlohami vysokých škôl v súčasnosti. V úvode sa rétoricky pýtal akých absolventov pripravujeme – či tvorivých alebo takých, ktorí len kopírujú to, čo odpozorovali od svojich učiteľov. Východiskom príspevku bol

pohľad na niektoré problémové stránky, ktoré sa urobili v školstve za ostatné roky a ktoré treba naprávať. Súčasťou bolo aj krátke zamyslenie sa nad tým, či sú mladí pedagógovia dôsledne uvádzaní do praxe.

K problematike prípravy učiteľov profesijných predmetov bol zameraný referát v rámci plenárneho rokovania od dvojice autorov doc. Dyrťová a Ing. Kříž, ktorí prezentovali aktuálnu situáciu v oblasti pedagogickej praxe v Českej republike. Referát komentoval výsledky a skúsenosti z pedagogickej prípravy a štúdia učiteľov odborných predmetov na univerzite. Docentka Dyrťová sa zamýšľala nad prípravou budúcich učiteľov z pohľadu na hodnotenie ich úspešnosti na pedagogickej praxi na stredných odborných školách za posledných desať rokov.

V popoludňajších sekciách konferencie odznelo 23 príspevkov, ktoré možno zhrnúť nasledovne:

K oblasti vysokoškolskej pedagogiky a vysokoškolského vzdelávania možno konštatovať, že pedagogické vzdelávanie vysokoškolských učiteľov nie je v podmienkach slovenských vysokých škôl povinné a jeho organizácia je voliteľnou internou záležitosťou vysokých škôl. V tejto sekcii odznela analýza aktuálneho stavu v podmienkach Ekonomickej univerzity v Bratislave, Technickej univerzity v Košiciach a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Tiež boli naznačené výzvy pre rozvoj pedagogického vzdelávania vysokoškolských učiteľov na základe porovnania súčasného stavu na Slovensku so systémom pedagogického vzdelávania vysokoškolských učiteľov na Univerzite v Lunde vo Švédsku. Prezentované boli tiež príspevky o špecifikách matematického vzdelávania v rámci vysokoškolskej odbornej prípravy.

V sekcii zameranej príprave učiteľov profesijných predmetov odzneli príspevky, ktoré sa orientovali najmä na realizáciu a analýzu priebehu pedagogických praxí v príprave učiteľov na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave, v podmienkach Mendelovej univerzity v Brne a na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite, avšak odzneli aj námety do vyučovacej činnosti učiteľov profesijných predmetov zamerané na využívanie ekonomického softvéru vo výučbe účtovníctva, využitie školskej včelnice ako jednej z možností skvalitnenia vyučovania odbornej praxe v odbornom vzdelávaní, možnosti aplikácie projektového vyučovania v praxi stredných škôl, ale aj námety a výzvy pre druhošancové vzdelávanie dospelých.

Zo sekcie zameranej na psychológiu vo vysokoškolskom vzdelávaní a výskume vyplynuli nasledovné závery: Vysokoškolské prostredie kladie vysoké nároky na psychiku nielen študentov, ale aj vysokoškolských pedagógov. Na jednej strane náročné štúdium a skúšky, na druhej strane vyčerpávajúca výučba a výskum. Prostredie výskumu je stále viac stresujúce a kompetitívne, preto má psychológia a psychologické poradenstvo neopomenuteľný význam práve na vysokých školách. Toto prostredie môže byť ešte stresujúcejšie pre študentov so zdravotným alebo iným znevýhodnením. Psychologické poradenstvo je však len jednou z mnohých možností, ktoré psychológia vo vysokoškolskom systéme ponúka. Psychologické poznatky umožňujú zlepšovať komunikačné zručnosti a ďalšie „soft skills“ pedagógov a študentov, umožňujú zlepšovať pracovné prostredie a vzťahy na pracovisku, vzdelávanie „za“ bežné študijné programy, interpretáciu výskumných výsledkov, prepájanie vedných disciplín a v neposlednom rade prinášajú konkurenčnú výhodu pre univerzity a vysoké školy, ktoré sa chcú uplatniť aj v medzinárodnom prostredí. Tiež tu odznel príspevok zameraný na metakogníciu, na základe ktorého možno konštatovať, že úlohou učiteľov je poskytnutie inštrukcií, vďaka ktorým sa študenti naučia riadiť svoje učenie. Výučba, ktorá rozvíja metakogníciu u študentov, však od učiteľov vyžaduje, aby i oni sami mali znalosti o svojej metakognícii, teda rozumeli tomu, ako vyučujú. Rozvíjanie metakognitívnych zručností u vyučujúcich by mohlo byť dôležitým nástrojom zlepšenia ich výučby.

Posledná sekcia „Reminiscencie zo života Katedry pedagogiky na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite“ sa niesla už viac v neformálnom duchu, kde odzneli príspevky a spomienky mapujúce obdobie vzniku Katedry pedagogiky v roku 1964 na vtedajšej Prevádzkovo-ekonomickej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskej až po súčasnú existenciu Centra pedagogiky a psychologického poradenstva na Fakulte ekonomiky a manažmentu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Od svojho vzniku prešlo pracovisko mnohými zmenami, ktoré sa dotýkali organizačného začlenenia v rámci univerzity, takisto sa menil názov pracoviska (Katedra pedagogiky, Katedra pedagogiky a sociológie, Katedra pedagogiky a psychológie, Katedra pôdohospodárskeho učiteľstva, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva). Súčasní ale aj bývalí zamestnanci pracoviska vyjadrili nádej, že pracovisko si udrží a bude aj naďalej do budúcnosti rozvíjať hlavné oblasti svojej činnosti, ktorými bolo poverené už pri jeho založení. Tieto oblasti,

ktoré pracovisko rozvíja už niekoľko dekád predstavovali vlastne aj tematické oblasti realizovanej konferencie:

1. Pedagogické vzdelávanie vysokoškolských učiteľov.
2. Príprava učiteľov profesijných predmetov.
3. Psychologické vzdelávanie a poradenstvo.

Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva (do roku 2015 pod názvom Katedra pedagogiky a psychológie) na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre nepretržite zabezpečuje prípravu učiteľov profesijných (odborných) predmetov už od svojho vzniku v roku 1964, kedy boli súčasne zriadené katedry pedagogiky na vysokých školách poľnohospodárskych v Prahe a v Brne (do dnešných čias zabezpečujú prípravu učiteľov pre stredné odborné školy aj keď už obe pracoviská sú transformované na vysokoškolské ústavy).

Veríme, že Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva si uchová aj ďalších aspoň 55 rokov svoje unikátne postavenie v Slovenskej republike, keďže je jediným pracoviskom v SR, ktoré pripravuje učiteľov poľnohospodárskych, pôdohospodárskych, zootechnických odborných predmetov. Špecifický charakter poľnohospodárskej univerzity umožňuje zabezpečiť už desiatky rokov prípravu vynikajúcich odborníkov pre poľnohospodárske a potravinárske školstvo, ale aj pre odbory technické a ekonomické v oblasti pôdohospodárstva.

Autor zprávy

PaedDr. Tímea Šeben Zátková, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovenská republika
email: timea.zatkova@uniag.sk

Přijato: 3. 2. 2020

Link to this article: <https://doi.org/10.11118/lifele20201001113>